

NULES

**Aigües
vives ***

BOLLETÍ D'INFORMACIÓ CULTURAL

octubre-79

LA TARONJA HUI

**toponimia del Camp de Nules
el dolçainer de la Vilavella**

DIPÓSIT LEGAL:

CS. 704-1979

- AIGÜES VIVES -

Bulleti d'informació
cultural.

SUMARI

=====

"Llogant-se a la Plaça"

Aigües Vives Pàg. 3

"El consell de la Vila"

Pep Péres Pàg. 5

"Buscant el arrels"

Joan Vicent Cavaller i
Francesc Tejedo Pàg. 6

"Tot un campió"

Maria Vicenta Monfort

Maria Vta. Monfort P.7

"El País que anem fent"

El Panollet Pàg. 8

"Parlem amb"

Alex i Joan Badenes P.9

"Festes de Sant Xoxim"

Alex Pàg. 10

"Lliçó de llengua"

Aigües Vives Pàg. 10

"Per a tothom"

Ramón Saborit Pàg. 12

A més: "El boletó"

CONSELL DE REDACCIÓ

=====

Francesc Felip

Alexandre Flix

Marcelino González

Josep Lluís Gozalbo

Maria Vta. Monfort

Pep Péres

Joan Antoni Vicent

Joan Josep Badenes

Julia Clausín

COLABORADORS

=====

Ramón Saborit

Francesc Tejedo

P. Gozalbo

IMPRIMEIX:

Imprenta Nicolau

Sant Lluis, 58

Telèfon 56 0275

Almassora

Edita:

Asociación Cultural

Aigües Vives.

Tirada 500 exemplars

EDITORIAL

Aigües Vives vuelve a estar en la calle. Ello ha sido posible gracias a la confianza que desde el primer momento nos habeis prestado. Con la salida de este otro ejemplar son ya 200 los suscriptores que nos han dado su apoyo, no sólo económico, sino también moral. Lo que hubiese podido quedar en un intento abortado se ha convertido ya en una realidad, que, mes a mes, piensa estar con todos vosotros para informar de la manera más objetiva posible de todo aquello que forma parte del entorno cultural, económico, social, deportivo... de Nules.

A.V. es una revista independiente y progresista, y, como tal, dará cabida a todo aquel que se sienta identificado con estos dos principios, por mas que les pese a quienes crean que pueda ser portavoz de alguna organización política ó algún grupo de presión.

Como prueba de su independencia A.V. será el órgano de la asociación cultural del mismo nombre, ya en camino, y a la que podrán pertenecer todos los nuleros-vilavelleros que lo deseen. Esta asociación promoverá actos de índole cultural-recreativa, como por ej. jornadas ecologistas, conferencias sobre nuestra H^a, problemáticas sociales... y dará un apoyo directo a todas aquellas fiestas plenamente populares.

En el apartado financiero de la revista, siempre tan fundamental, hacemos constar que los gastos de confección-imprenta de cada nº ascienden normalmente a 17.200 pts. Habiéndose repartido 630 ejemplares del primer nº queda por el momento asegurada la independencia económica.

Octubre se ha revelado mes pletorico en temas de actualidad: inicio de la campaña naranjera, relanzamiento autonómico, apertura del curso escolar y de la veda, las fiestas de la vila... Faltos de espacio hemos dado prioridad a los dos primeros y hemos "aparcado" los restantes para próximas ediciones.

ESCRIBUSSAT A AIGÜES VIVES !

Llogant-se a la plaça

UNA NOVA
CAMpanya
TARONGERA

Al llegar el mes de Octubre empieza una nueva campaña naranjera en Nules. Los más de 2.000 hombres que formamos "les colles de collidors" y de 1.000 mujeres que seremos entre "triadores" y "encaixadores", intentaremos coger y confeccionar las 60.000 Tm. de fruta de nuestro término. De buen seguro que lo haremos con destreza, porque nuestro pueblo está curtido en las faenas del campo y en los desvelos, a veces interminables, de los almacenes.

Todavía se recuerda el hecho de que hace dos años y a pesar de haber conseguido una subida importante en nuestros jornales (de 850 a 1.200 ptas.), la escasez de fruta en Europa y la baja de la moneda, produjeron una buena venta para los labradores y un buen negocio para los comerciantes.

Pero nos dormimos allí, y este campo sin planificación de ningún tipo, está sufriendo las consecuencias. No hemos querido encararnos ante la desmedida carestía de los insecticidas, abonos y maquinaria, impuesta por las multinacionales, como E.R.T., y aceptada por la Caja Rural.

No hemos recibido ayuda para concentrar las numerosas pequeñas parcelas... Y por otra parte, hemos confiado demasiado en un comercio individualista y artesanal incapaz de competir frente a Israel y la cuenca mediterránea.

Así las cosas, el año anterior apenas cubrimos los costos, algunos todavía no han cobrado lo que habían vendido en el huerto, y el paro se ha generalizado durante este seco y largo verano. Los males no son solo de estos momentos, recordemos que con la navel siempre esperábamos al año que viene, porque los labradores las solíamos malvender o se nos helaban. Ahora a pesar del tratamiento del "engorde" y del "encuaje" y aunque tengamos la naranja menos expuesta al peligro de las heladas, el malestar surge en las clementinas y en las satsumas.

Hoy podemos oír en la plaza: "En toda la meua vida no havia vist que no es comprara res a ull, ni un kilo!". Y ante la escasez de compras los exportadores se justifican: ¡"Es que está tot molt difícil, la deseta, els arancels, els credits dels bancs!". A lo que los agricultores avisados responden: "Eixos problemes que els resolguen els de dalt, però l'exportador deu de comprar, bastant li quedara dels anys anteriors!". En la práctica, para no aventurar ni un duro nos ofrecen "tractes" a un solo pasón y fuera.. a cobrar en Enero. De esta forma quienes nos arreisgamos somos nosotros, sobre todo los 3.000 pequeños agricultores, pues se trabaja con nuestro capital al tiempo que, los 200 propietarios que acaparan el 40% de las hanegadas, pueden vender a precios más bajos. Si nos uniesemos conseguíramos mantener unos precios más razonables. !

"¿Cóm és possible aixó del tone de cabasos en el jornal, si mai no ha existit?". Esta es una de las quejas más sentidas de los labradores que vamos a "collir" ante el convenio. Porque ofrecemos la garantía demostrada año tras año de nuestro esfuerzo en el trabajo. Al mismo tiempo nuestras aspiraciones son más amplias: necesitamos conservar la capacidad de nuestro jornal, (evaluada hoy en 1.700 ptas.) si queremos alimentar a nuestras familias; necesitamos un trabajo medianamente estable por medio de contratos aunque sean por pocos meses; no podemos dejar que algunos se queden sin "llogar" mientras a otros se les envíe al destajo; las mujeres queremos tener bien claro los días que hemos trabajado para así disfrutar del paro en el verano, así como los días de descanso en caso de embarazo o casamiento. Y todos, mujeres y hombres nos ilusionamos en entrar en el Régimen General de la Seguridad Social, para asegurar nuestra vejez, veudez, enfermedad

...

Este es el panorama de este año, en el que se verá si sigue esta desbarajustada situación o si la superamos, porque la mayoría dels "collidors" y de "les dones" del almacén somos pequeños agricultores que intentamos comprender nuestros escasos jornales con nuestras cosechas.

Por ello, porque somos los mismos, hemos de estar unidos; y de forma clara, consciente, transformar este camino y este comercio. La solución consiste en una verdadera reforma agraria y en unas cooperativas eficaces que hagan rentable nuestro agro, que lo hagan solidario, atractivo para la juventud, libre de intermediarios innecesarios e independizado de los que controlan el sector para sus solos fines especulativos y egoistas.

SI VOLEM, ENTRE ELS LLAURADORS PODEM FER-HO TOT!

SI, BATISTET, SÍ; YO TAMBIÉN
ME GANO EL PAN CON
EL SUDOR DE TU
FRENTE

Consell de la Vila

EN tornar d'unes vacacions parlamentàries ens trobem una setmana, la 1^a d'octubre, plena d'activitat i en la que hem tingut quasi plé per dia, treballant-se a marxes forçades contra el temps, fruit de no haver aclarit les qüestions a la seu horà. Política de inhibició i de "Lo que puedes hacer hoy déjalo para mañana".

Tònica predominant va ser la de l'enteniment, majoritari, entre els consellers, fins i tot a l'hora d'oposar-se en bloc als pocs que s'empenyen en manar; consellers que, com Blai Molés, han donat el do de pit, demostrant ser, a voltes, més lliberals que els de "La unió".

Consellers, com Zanón, Gonzalez o Lluisa Sanz, que s'han arriscat, amb les seues decisions, a que els conviden a dimitir; segons es diu, ja els han amonestat amb la targeta groga.

Consellers, com els de l'esquerra, que han presionat i insistit, inclos el partit carlí, en favor de la petició d'autonomia per al P.V.; que per fi s'ha econseguit; encara que gràcies, altra volta, als de "La unió" la nostra vila figura en el bloc dels últims pobles.

Consellers que, com Torres, han defensat, des de els seus plantejaments obrers, els interessos dels que treballen al camp de la cultura, a l'hora de censurar el mètode d'elecció dels membres del jurat d'els jocs florals, en el qual la comissió de cultura no ha tingut cap participació, entenant-se pel que s'ha dit pel poble. A l'hora de criticar el que no s'haja tingut en compte que els membres foren llicenciats en filosofia i lletres i en la nostra llengua (que no hi ha cap) però sí el que tingueren una relació ideològica, sentimental o familiar amb l'únic partit que els ha elegit. La unitat de criteris, però, ha estat present a l'hora d'aprobar projectes o sol·licituds ambiciosos i importants. que, presentim, seràn dificultosos de portar en davant, per què xocaràn amb unes arques buides, resultat d'una política econòmica deficient. Desitgem que tot es puga portar a terme: el projecte de la seu, de l'as-

sociació de jubilats i pensionistes "Cantallops"; L'Hospital-Ambulatori de la seguretat social, sub-comarcal i preparat per atendre les necessitats més urgents; ampliació del pont de la "pujà"; acondicionament de la Cella de la Sang, (segle XVI) hui magatzem de trastos vells, per a museu d'història i etnografia de la vila, i altres projectes que ja els donarà a coneixer "El Noulas".

-Cal citar, ara també, per clooure, l'acte polític més relevant de tot aquest període: el 4 d'octubre el consell de la vila aprova el text consensuat, en el que es demanava l'autonomia més ampla i en el plaç de temps més breu. Blai Molés, l'únic conseller que vota en contra, no va explicar públicament el seu vot.

Malgrat l'interès que es va prenen a la feina, els que hi manen continuen anant en contra o darrere del vent que, irreversiblement, bufa.

BUSCANT ELS ARRELS

TOPOONIMIA RURAL DEL CAMP DE NULES (I)

Se entiende por topónimo todo nombre de lugar. Historiadores, arqueólogos y lingüistas vienen dedicando un creciente interés hacia la toponimia. Interés que traspasa los círculos científicos, puesto que el hombre corriente ve despertada su curiosidad por unos nombres usados continuamente en la conversación de cada día, que le resultan, en cierta forma, entrañables, aunque con frecuencia ignore su significado. Y, precisamente porque valoramos en su justa medida la toponimia, nos molesta que hombrecillos con cabeza cuadrada se empeñen en los planos "oficiales" en traducir lo intraducible. O que los nombres de las partidas, caminos, acequias y ullals, (tomen nota, por favor, presidentes de las Cámaras Agrarias de Vilavella/Nules y Sindicato de Riegos de Nules), aparezcan plagados de barbarismos. Por cierto que nuestros vecinos de la Vall d'Uixó tiempo ha que normalizaron la situación.

Es imposible, en las pocas líneas de que disponemos, dar una idea de la variedad y riqueza de los cerca de 300 topónimos rurales del Camp de Nules (Nules-Mascarell, Moncofa y Vilavella), que hemos analizado. Destacamos:

- Arcaísmos o palabras hoy en desuso: Fonts Calda y Freda (Vilavella), Camí la Cossa (hipódromo para "joies"), Senda del Litre, Sèquia de l'Illa y Senda de l'Um (Olmo) en Moncofa, Rajolí (chorrillo de agua), Rajadell (pequeña corriente), Sedeny (camino alargado) del Tossal...
- Transformaciones agrarias: Horta y Secà (Mascarell), Horta y Secanet (Vilavella), Horta Nova, Noves Hortes Solanes, Marjals Noves (Moncofa)...
- Importancia de la ganadería: Corrals del Pla, Corrals de Paioni, Sort dels Corrals, Solanes dels Corrals, Camí Corral Vell (Moncofa), Camí de la Dula (Mascarell), Mallà (Mallada de Joan Font), Bovalars, Bovalar nou/Bovalar vell (Moncofa), Font de Cabres, Camí Cabres (Moncofa)...
- Divisiones relacionadas con el sistema de riego: Quadrelles, Quartals, Quadró...
- Irregularidades del terreno, hoy casi imperceptibles: Alters, Camí Cabeçol, Fondos de Piquer, Goleta, Lloma (Moncofa), Mota Alta, Pujols, Rambleta, Serraleta, Serratelles, Serredals, Tossals...
- Nombres de propietarios, con frecuencia grandes terratenientes: Camí Joan de Mora ("batle" de la Baronía de Nules en 1564), Camí Pedro (Pedro Alcázar), Camí Viciedo...
- Terrenos comunales: Troç de la vila (Moncofa), Pinet (Pinaret)...

EL PORQUÉ DE ALGUNOS TOPOONIMOS

L'ALCUDIA.-Del árabe Al-Kudia, elevación u otero. Poblado ibero-romano situado junto al Camí Caminàs (Vía Augusta). En 1840 se descubrió una importante inscripción romana, empotrada hoy en la iglesia de Mascarell. En 1219 documentada como uno de los límites de la alquería de Carabona de Borriana. Nueva cita en 1316. En 1530 esta alquería estaba ya abandonada y convertida en moreral. Conocida hoy como "Alter de Pajarito".

LA BASSA (Mascarell). Citada ya en 1480. Emplazada junto a la Sèquia de Mascarell. Se usaba para remojar cáñamo. En 1966 fue destruida para dejar paso al depósito de aguas residuales de Mascarell. R.I.P.

BRUCARETS (Vilavella).-Probablemente lugares abundantes en "brucs" (brezos).
CORRALS DE PAIONI.-En una "mà" de consell del 14-9-1612 se alude al "coral (sic) y heretat de Payoni, moro d'Eslida, junt a la font del Mau". Todavía están en pie.
EL CUP.-En catalán: lloc on es trepitja el vi (lagar).

CUTXARERO.-Debe su nombre a una familia morisca de la Vilavella. En 1606 tenemos documentados a Francès y Gaspar Cutxarero.

LES SEITS.-Cultivadas preferentemente por moriscos de la Vilavella. En 1612 estas tierras pasaron a manos de los repobladores. El camino que unía Les Seits con la Vilavella es conocido como "Camí de la Seit".

LA TORRETA (d'Aigues Vives). Esta pequeña torre, o casa de payés fortificada, defendía el poblado morisco de la Fonteta d'Aigues Vives, abandonado en 1609. El lugar tenía cierta estrategia, puesto que en el Racó d'Aigües Vives (hasta el s. XIX perteneciente a Nules), había una "horteta" e hibernaban ovejas aragonesas.

tot un campió

VICENT NAVARRO VILAR, afectuosament coneugut per "Xape", als seus 54 anys acaba de batre el "rècord" nacional de 200 mts. "vallas" en els campeonats d'Espanya per a atletes veterans celebrats a la ciutat d'Oviedo.

Les competicions son estructurades per edats:

La categoria A es per als atletes de 40-44, B, 45-49, C -de 50-54, D- 60-65 i així en davant (la E)...

A.V.-Des de quan participa en competicions atlètiques?

V.N.-"Pues", des de la mili que ja vaig ser campeó en 200 mts. lluitres.

A.V.-I en els campeonats de veterans?

V.N.-5 anys, la primera volta, en Granollers, que vaig quedar 2er en salt de longitud i 3er en 100 mts. "vallas" (perquè no les coneixia); el vinent, en Vigo, vaig quedar sub-campeó de 100 mts. llisos i sub-campeó de salt de longitud, després vaig anar a Igualada i en la marxa em varen descalificar perquè anava massa de pressa, en salt de longitud vaig fer el 3er; l'any passat vaig anar a Madrid, sent campeó en 110 mts. "vallas" i sub-campeó de longitud.

A.V.-Enguany a Oviedo, en quines competicions ha participat?

V.N.-Només ens deixen participar en dos proves, vaig fer els 200 mts. "vallas", que vaig quedar campeó

, però vaig tindre un tiró i a l'endemà, en el salt de longitud , com no podia cófrer vaig ser només el 2er, batint el rècord nacional de 200 mts. "vallas", en el temps de 35" i 2 dms.

A.V.-Se compta per ahi que varen haver-hi protestes dels contrincants.

V.N.-Va haver ú, que era un palm més alt que jo, que em va dir:
- "Eso que tú has hecho no hay derecho, porque has salido a especie salvaje"

A.V.-I quan s'entrena?

V.N.-Entrenava a Castelló dimecres i dissabte i a la que anava el dimecres estava dos nits sense dormir pel meu treball; de dia anava un "rato" a la "faena" i a la vesprà a entrenar-me.

A.V.-Quina retribució econòmica té en participar?

V.N.-Ahi no em donem cap perra, "mosatros" ens ho paguem tot; "hasta" la gasolina, perquè jo vaig en el meu camionet.

A.V.-De quina prova està vosté més satisfet?

V.N.+De la de 200 mts. "vallas" perquè vaig reventar a tots els contraris, no va poder acabar ningú.

A.V.-Les seues condicions atlètiques com estan; en plena forma?

N.V.-Jo si no tinguera el genoll, un poc fotut, no es que seria campeó d'Espanya és que batiria el rècord del món.

L'esport, a qualsevol edat, és vida .

EL PAÍS QUE ANEM FENT

País Valencià, País Valencià! Es un crit, un clamor per tot arreu de les nostres comarques. A contagotes ens donà el seu nyor Monsonís el permís per a demanar l'autonomia als municipis castellonenys. Però, al final, tingué que amollar. Ara ja no hi ha excusa: volem i tenim dret a una autonomia tant o més ampla que la d'Euskadi i Catalunya. I és que, reperes!, la gent s'ha enfortit i ha respolt com calia en aquest 9 d'Octubre: La marxa que va recórrer tots els principals pobles del País, els Aplecs de Castelló i la Plaça de bous de València, les manifestacions, les cançons, les dansades, per tot arreu.

Més d'un mil.lió de persones amb senyeres als balcons, a la mà, als carrers i als camins, han manifestat la seua voluntat d'un: Sí, sí, sí, volem, volem l'estatut!!!. I tot açò, a pesar de les provocacions i violències dels feixistes antivalencians el dia 9 d'Octubre.

No podia ser d'altra manera, ja que el record dels 5 segles des de 1.238 fins 1.707, en què ens autogovernarem, continua viu en la memòria del poble. Però, què és l'autonomia? Es la possibilitat de que els 3

mil.lions i mig de personnes que vivim en aquesta llança de terra mediterrànea des d'Oriola a Vinaròs, pugam ser nosaltres mateixos, pugam fer un repàs les nostres necessitats econòmiques, de les nostres inquietuts professionals o artístiques i veure que tenim i que ens falta. I així en les pròpies mans de valencians de la Marina, de la Ribera o de la Plana, amillorar allò que per ignorància o marginació des de Madrid mai ens han arreglat: la nostra terra, i per què no, la nostra taronja que per tants mals moments passa. I contra més tardarà l'autonomia pitjor. I que no ens diguen que és cara, per què si el govern central vol no ens costarà ni un duro. Brau per Nules i La Vilavella, fidel a la seua llengua i a la seua històrica han entrat en la gran casa del País. I ara a treballar per a que es reconegà la més ampla llibertat per a la nostra vila, per a la nostra comarca i per al nostre País Valencià.

... PARLEM AMB

Pascual sanahuja - dolçainer -

Només tenim un dolçainer, Pascual Sanahuja, que tantes vegades ens deleitat en dies de festa. La dolçaina, instrument documentat des de l'Edat Mitjana, està intimament arrelada als pobles valencians. Hui té un procés de revitalització, gràcies a escoles com la de Joan Blasco - Algemesí -, i a més a més, junt al tabalet, són els instruments usuals a l'hora d'interpretar el nostre himne nacional del P.V.: la Moixaranga.

"Soc un vilavellero de 83 anys. Ningú m'ensenyà a tocar la dolçaina... No, no, en ma casa no hi havia tradició. I que confiava que m'ensenyaria a Vilavella, li havia d'ensenyar jo. A eixe li dien Pepe Almela.

Vosté tocava a la banda de música, no?. -Sí, jo he tocat 18 anys a la banda, sabia tocar tots els instruments: el requint, clarinet, saxofó, flauta, tots els tocava, tots. Però, va venir ú de Tales, li vaig pendre "carinyo" a la dolçaina i vaig dir, xe, jo no podria dependre?. Després tots estaven contra mi, perquè volien que fora músic i no dolçainer, però jo cabut que cabut.

A quin poble l'han rebut millor?. A sagunt, allí tota la gent quant em veia dien: ja està ací el "perretes", ja que jo demanava, mentre tocava, diners per a les festes. A Sagunt he anat deu anys seguits, i per a menjar em traien deu plats diferents que jo no me'ls podia acabar. I a Benicàssim eixien a rebrem a l'estació més de 100 persones.

Quin tipus de música tocava?. Marxes a la processó, dianes pel matí (en tinc huit o deu fetes per mi), música per als bous, "pasecalles"; en fi de tot.

I vosté perquè no ha creat una escola?. Com?, si tot el poble era contra la meua afacció, perquè volien que fora músic!.

La dolçaina, de quin material estava fabricada?. De fusta, i la boqueta de canya, que me la feia jo; té set forats per a tocar i dos per a la nota de baix; jo he tocat 60 anys amb aquesta dolçaina.

Ha anat per València?. Ja ho crec; allí hi havien bons dolçainers que tocaven unes alabades precioses, però a mi m'estimaven com a ú dels millors.

Per acabar el senyor Pascual ens va tocar un "pasodoble" i una habanera, que a pesar dels seus 83 anys encara els va interpretar molt bé. Es notava en ell que ha segut un dolçainer de primera (llàstima que no acabara en plena felicitat el bagatge de 60 anys, perquè a Vilavella unes autoritats li prohibiren tocar i a partir d'aleshores va deixar de tocar).

- Fum, Fum, sigue el humo pestilente de Torremotxa. El arreglador que lo arregle...
- Les Faroles, ni las de la carretera, ni las de Mascarell... que vinga, que vinga, -que vinga la llum!

les festes populars de sant Xoxim

Molt bona impressió ens ha produït les festes de sant Xoxim d'aquest any. Comissió i arravaleros s'han esforçat en que siguin més lluïdors d'any en any, fent possible que ningú es senca extrany, que la convivència agermane a tot el Barri.

La presentació de la reina (molt bella la xica), estigué a càrrec de Vicent Montagut: de vocalització i giros sintàctics no hi ha res que dir: perfecte; però va parlar sols per a una tria de gent; la resta va passar de tot. Es reconeix la voluntat dels personatges que confeccionen el pregó, però aquest any no ha estat massa encertat.

Per altre lloc la processó, com era d'esperar, va estar concurrida. De cara als bous, direm que tots esperaven del mihura que es va dur un'altra cosa. El bouet no va eixir gens brau, però s'alaba la iniciativa de la penya que el va dur. Els varietats també varen estar encertats; Conchita Bautista demostrà tenir taules, volcant-se completament al públic.

Molt contents estem dels resultats de la "Fira", incrementada gràcies a les facilitats donades per l'ajuntament, cedint gratuitament l'espai. En torn a la fira hi han hagut aportacions espontànies que la varen enriquir. Algunes, ja tradicionals, com el concurs de tir de cavall, on participaren haques de tot el país, i l'exposició de productes del camp, montada per Extensió Agrària. D'altres, com la II Mostra de pintura nulanca montada al local de l'U.G.T., o la presència de la colla Aigües Vives, amb una "paraeta" de llibres i una mostra d'utensilis antics, gràcies a la qual es farà possible el Museu de la vila.

Com a nota a destacar, cal fer constar la presència del nostre alcalde i Corporació plena a tots els actes d'aquestes festes: Presentació de la reina, Processó, Bous, Fira, Balls etc.. Com és natural dita presència no va passar desapercebuda per als arravaleros.

Aquestes festes de la raval de Sant Xoxim són un exemple del que han de ser unes festes populars: participació espontànea i massiva, arrelada al caràcter agrari de la vila i plenes d'alegria. Una prenjuen nota Sant Joan i la vila.

Il·lucò de llengua

Molts dels nostres amics lectors, ens han suggerit la idea de que fem un abecedari de paraules comunes que per desconeiximent i influències de la colonització del castellà han anat perdentes. Per que coneixer la nostra llengua es estimar el nostre poble. Aci van els primers exemples.

ABUNOS	- ADOBS	JUEZ	- JUTGE	RECAZO	- ENCÀRREC
ABRIGO	- ABRIC	ENFERMETAT	- MALALTIA	RUBIO	- ROS
ACERA	- VORERA	NOVIO	- PROMES	RUIDO	- SOROLL
ACUERDO	- ACORD	MARIDO	- MARIT	SOMBRA	- OMBRA
AHORRO	- ESTALVI	FRUTO	- FRUIT	TECHO	- SOSTRE
BOCADILLO	- ENTREPÀ	GRIFO	- AIXETA	TENDA	- BOTIGA
BURRO	- RUC	PASILLO	- PASSADÍS	LIMPIAR	- NETEJAR
CALZONZILLOS	CALÇOTETS	PITO	- XIULET	GANADO	- RAMAT
CENICERO	- CENDRER	PUESTO	- LLOC	BOLSILLO	- BUTXACA

el boletó

abecedari de mal noms

El passat 9 d'Octubre el Consell de la Vilavella demanava l'Autonomia per al P.V. Els 7 consellers d'U.C.D. i els 2 del P.S.O.E. votàren afirmativament. En cuntra ho feren els dos xicots d'Unión Nacional que varen llegir una moció en la qual entre altre 'pinyores' assoltàren: L'Autonomia es impuesta a golpes de martillo... No es un clamor nacional. El pueblo os lo demandará... etc.

- Demasiado p'á'l cuerpo.

Con la misma coentor que años anteriores se ha celebrado la XXVI edición de los Juegos Florales. las chiquetas se vistieron de largo, el ganador de la flor natural puso las flores en el florero, el mantenedor aburrió a sus mantenidos y los buenos trabajos, que los hubo, seguirán sin publicarse.

... I seguim rebent adhesions ...

Carnisser, Capellà, Cassola, Gantnero, Capsota, Casauoles, Carreter Cafetero, Camarero, Carabalins, Calores, Capuro, Caragola, Carmelos, Caranes, Cacarene, Carrilets, Candela, Caiòn, Camila, Calaixos, Carragolins, Cascales, Canyà, Cadirer caganinyes, Caguera, Calos, Campano, Bagarrita, Cantons, Cabres, Cebolla, Clares, Claros, Celestino Corcò, Coloma, Corriola, Colma, Coloau, Cendres, Cotos, Cotorra, Cruelles, Creutes, Corneta,

Dimoni, Davidtes, Descalç, Dara-set,

Espardenyer, Estrems, embardera, estisoretes. (continuaran)

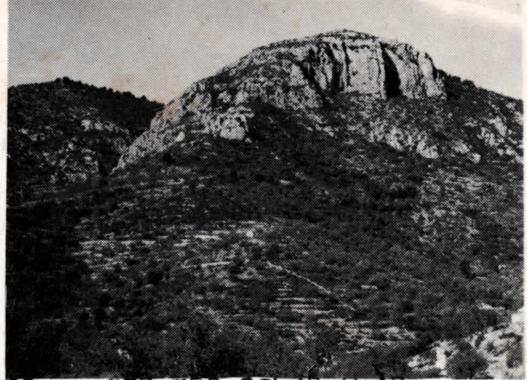
Encetem ara la relació de noms que abans de la guerra rebien les boletes del joc del bingo.

- 1 - El que es caga en missa
- 2 - Un patet
- 3 - "El treçer"
- 4 - Una cadireta
- 5 - Un guarda civil
- 6 - La mitja
- 7 - El esgarrany o La pipa Ballori
- 8 - Una botifarra
- 9 - El més nou
- 10 - Pelaet de déu

LA NATURALEZA Y NOSOTROS

- Fauna y flora de los términos
de Nules y La Vilavella -
(I)

Hablemos de naturaleza, de la de aquí, que es la que ~~no~~ ~~esta~~ más cerca, y la que nos queda más cerca, y la que nos preocupa.

Nos queda muy poca intacta: unas manchas verdes sobre un fondo ennegrecido de esqueletos vegetales carbonizados por un incendio, tras otro.

Intentaremos centrar la cuestión sobre nuestro hábitat, los términos municipales de Nules y La Vilavella. Una extensión, hoy naranjos y huerta que al principio de nuestra Era estaba ocupada por bosque mediterráneo y monte bajo que llegaba hasta la misma orilla del mar, como lo prueban restos paleontológicos y vestigios de vegetación arbustiva autóctona, cerca de la playa, compuesta por las mismas plantas que aún hoy podemos ver en la Montanyeta del Castell -Vilavella-, el Tossal o Sant Antoni de Betxi.

Sobre este ecosistema actuó el hombre por medio del cultivo, reduciendo las zonas naturales a una estrecha franja discontinua en la costa y a los montes que no resultaban cultivables; esa es la única naturaleza que como tal nos queda, y para la que no nos deben pesar todos los esfuerzos que hagan falta para conservarla... si antes no la destruyen los incendiarios, urbanizadores, tecnócratas... de costumbre.

Meditemos un poco; no se destruye aquello que se estima, y no se puede estimar, y por ende respetar, aquello que no se conoce.

Es preciso acercarse a la naturaleza, meterse muy dentro de ella para conocerla, pero hay que hacerlo dejando atrás los planteamientos de una sociedad consumista que en todo busca confort y provecho material; nuestro monte aunque es duro y áspero, tal vez porque nunca nos hemos preocupado de mejorarlo, es atractivo, vale la pena.

En las grandes concentraciones urbanas, hay una creciente hambre de VIVIR natural, un deseo de retornar a lo silvestre, a lo no adulterado, como rechazo lógico a una sociedad deshumanizada. Aquí, en los pueblos, no experimentamos esa agobiante necesidad, pero nuestra situación no es perfecta, ni mucho menos; aunque en menor grado que en otros lugares, tenemos contaminación atmosférica, tenemos, parece cosa increíble, deficiencia en zonas verdes urbanas, degradación ambiental en suma, con las consecuencias que sobre el ser humano, nosotros, produce..

No hay que esperar a tener el "agua al cuello" para empezar a moverse; a curarse en salud, pues, tocan.

El despertar de muchos a la realidad ha provocado en el mundo un movimiento popular de vuelta a lo natural, buscando paliar los inconvenientes de la tecnocratización. Esta integración a todos los niveles del hombre, como un ser más de ese entramado de plantas, suelo y animales en equilibrio que forma un ecosistema, ese movimiento es el ecologismo. En él tenemos cabida todos nosotros, pues algo tiene que decírnos. Desde esta revista esperamos poder hablar de él y de cómo nos puede ayudar.

En números sucesivos tendremos oportunidad de ir pulsando, una a una, todas las teclas que en lo que respecta a naturaleza y a vivir natural tenemos desafinadas, si es que nos dejan naturaleza para defender, claro.....

r. saborit

bolletí suscripció aigües vives

Nom..... Cognom

Adreça..... Ciutat

6 números: 250 pts Apartat de correus 97 Nules .